

igazgató és *Domokos Sándor* hódmezővásárhelyi igazgató. A gyakorlati irányú általános műveltség meghatározása után az előadásban két érdekes szempont domborodik ki; az egyik, hogy a gyakorlatiasság nem szaktanulmányokat jelent, hanem olyan művelődési anyagot, melynek nemcsak formális képző ereje van, hanem gyakorlati értéke is. A másik figyelemreméltó szempont, hogy ezt a gyakorlatiasságot a polgári iskola megfelelő módszerrel és egyéb nevelő hatásaival akarja elérni. Az egyes tárgyakban majdnem azonos anyagot tanítanak, mint a gimnáziumban, de ennek az anyagnak a feldolgozás módja megadja a gyakorlatiasságot.

A negyedik tétel: *A polgári iskolai tanárképzés mennyiben készíti elő a nevelői munkára?* Előadó *Broda Béla* makói igazgató. A beérkezett javaslatok általában lelkesen állapítják meg, hogy az egyetemmel együtt működő tanárképző főiskola olyan tudományos képzést nyújt, hogy ma már a legkülönbélebb tudományágak művelőit megtaláljuk a polgári iskolai tanárok között. Ha van valami kívánivaló, az csak az volna, hogy a filozófiai tanulmányok rovására bővebb és alaposabb általános lélektani, de főleg gyermeklélektani ismeretet és gyakorlatot kellene nyújtania. A másik kívánság, hogy a mai cselekedtető tanításnak nélkülözhetetlen eszköze, a rajz gyakorlására is módot kellene nyújtani a jelölteknek. A dolgozatok és jegyzőkönyvek egyöntetűen megállapítják, hogy a gyakorlati kiképzés mintaszerű és képesíti a jelölteket arra, hogy az iskolába kerülve, mint fiatal tanárok, már első lépéseiknél is otthonosan mozogjanak. A polgári iskolai tanárképzésnek már kezdetől fogva nagy ereje volt az elmélet és gyakorlat szerencsés ölelkezésére.

Az ismertetésből kitérünk, hogy dr. Kisparti János tankerületi kir. főigazgató nagy szolgálatot tett a polgári iskolai oktatásnak, amikor ezeket a sokoldalúlag megvitatót megállapításokat közzétette. *Szenes. Adolf.*

Zuckermann Ferenc: Iskolai egészségvédelem. Budapest, 1937. 158 lap, ára 3 P.

Tagadhatatlan, hogy az utóbbi évtizedekben az egészségügy iránt való érdeklődés és fogékonyság erősen fellendült, ami egyrészt a hatóságoknak ezirányú fokozott áldozatkészségében, másrészt következményként az életkor felső határának kitolásában is megnyilatkozik. Az egészségügyi ismereteknek jórésze, amely régebben a szakemberek körére szorítkozott, ma már közkinccsé, sőt közhellyé lett. Az iskola viszonylatában mindinkább gyökeret ver az a felfogás, hogy az iskolaorvos nem nélkülözheti a legfontosabb pedagógiai ismereteket, viszont a tanító és a tanár hivatásának megfelelő teljesítése érdekében nem lehet meg az egészségügyben való kellő tájékozottság nélkül. Ez a kétoldalú követelmény biztosítéka és feltétele egyúttal annak, hogy a közös cél érdekében egymást támogathassák és mind jobb eredményt érhessenek el, amire már *Fodor József* következő klasszikus sorai utalnak: „Ép és erős nemzedék érdekében elkerülhetetlen; hogy a közoktatást Hygieia szelleme hassa át.” Ez a hitvallás lelkesítette a mesternek két kiváló tanítványát: *Schuschny Henriket* és *Juba Adolfot*, a hazai iskolaorvosi intézménynek ezt a két fáradságtag és érdemes úttörőjét is. Hogy könyvünk szerzője szintén osztozik

ebben a felfogásban, bizonyosság rá az a vallomása, amely szerint „A tanító: nak bőséges egészségvédelmi ismeretekkel kell rendelkezni — saját maga és tanítványai érdekében“ (35. l.). Ennek páros követelményét: az iskolaorvos- nak pedagógiai tájékozottságát lépten-nyomon megtaláljuk e könyvben, amely nemcsak életrevaló, bevált tanításokban bővelkedik, hanem időszerű reformo- kat is megpendít. Az iskola külső szervezetének és az iskolai életnek ismerete- re vallanak például a következők: Célszerű lenne a már nem tanítóképes, de munkaképes tanítókat a közigazgatásban elhelyezni (36). Ne iskolánként, hanem osztályonként rendezzük a szülői értekezleteket (50). A sportban ne egyesek csúcsteljesítménye legyen célunk, hanem a jó átlag (61, 66). A nemi felvilágosításra az iskola nem hivatott (72). Nagy óvatosságot kell tanúsíta- ni a háztartási alkalmazottak megválasztásában (74). A reformok közül például a következőket hangoztatja: Meg kellene szervezni az iskolaválasztási tanács- adást (15). A gyermekotthon jótékony intézménye jelentősen kiterjesztendő (16). A tanító- és tanárjelölteket alaposan meg kellene vizsgálni, vajjon alkal- masak-e erre a pályára. (34). Igen fontos lenne a tanítóknak rendszeres, éven- ként történő orvosi vizsgálata (35). Célszerű lenne az iskolaegészségüggyel kapcsolatos kutatásra, adatgyűjtésre, ezek feldolgozására és népszerűsítésére országos iskolaegészségügyi intézetet felállítani (150). Ismét felvetjük azt a gondolatot, vajjon nem lenne-e célszerű az egészség-tanár-iskolaorvost a testnevelés tanításával próbaképen megbízni — megfelelő tanfolyam elvégzése után a Testnevelési Főiskolán (152, semmiesetre, mert mindkét hivatás egész embert és külön alapos szakképzettséget követel). A testnevelő tanár státusa legyen hasonló a középiskolai tanárhoz, abban a fizetési osztályban kezdje meg szolgálatát és ugyanúgy végezze. A testnevelő tanárnak is legyen fogadó- órája, a tornából kapott érdemjegy egyenrangú legyen a többi tárgyaké- val (65). A szegény tanuló segélyezése (76, helyes szociális érzékre vall ugyan, de mégsem idevaló), viszont a kirándulásokról szóló rész (69) nagyon rövid.

Csak bíráló tisztünknek teszünk eléget, amikor még néhány, saját fel- fogásunkkal ellenkező részletre utalunk. Így nem igen hisszük, hogy az értelmi vizsgálatok révén a tanító ellenőrizhető-e, vajjon kihozta-e a gyermekből azt, ami benne rejlik (23). Az érettségi nem felel meg céljának: az elbukástól való félelem, indiszpozíció stb. csökkentheti az érittségiző teljesítőképességét (42; ennek ellenére jobb híján fenntartandónak véljük). Véleményünk szerint fiúk és leányok iskoláztatása lehetőleg külön-külön történjék (46, szerintünk koedu- kációnak a nép- és a főiskolákon van helye, a közép- és középfokú iskolákban pedig mellőzendő).

A szerző maga is jogos kritikát gyakorol, amikor a szomorú valósághoz híven megállapítja, hogy az egészség-tanítás terén hazánkban óriási (így!) a rendszertelenség (151), viszont elismeréssel adózik a székesfőváros által 1926-ban rendszeresített mintaszerű iskolaorvosi intézménynek (147—48). A szerző stílusa népszerű, ment minden tudományos nagyképségtől és zavaró száljegyzetektől, de helyenként egyhangú; kedveli a rövid mondatokat, ame- lyek tartalmilag nem mindig kapcsolódnak szervesen egymásba. A tartalom-

jegyzék is benső összefüggés nélkül sorolja fel a tárgy keretébe tartozó tényezőket, ahelyett, hogy módszeresen megalkotott főfejezetekben rendszeresen foglalná össze a tárgyi tényezőket. Ilyenekül kínálkoznak például: Értelmi, testi, erkölcsi nevelés, egészségügy, betegségek, iskolaépület. A könyv végére illesztett részletes Tárgymutatónak (155—58) viszont nagy hasznát láthatják az érdeklődők.

Összefoglalva: jóra való, az ifjúság egészségének nemzetfenntartó hivatását okos tanácsokkal támogató munka van előttünk, amely a tanári könyvtárak polcaira és a szülők kezébe kívánkozik. *kj.*

Népnevelési kérdések a szegedi tankerület iskolafelügyelőinek értekezletén.
Közléteszi *dr. Kisparti János* tankerületi kir. főigazgató. Szeged, 1937.
(160 l.) Ára 1 pengő 50 fillér.

A népiskolai nevelő-oktató munka egységessé tétele céljából a szegedi tankerület kir. főigazgatója hat tételt tűzött ki megvitatásra az elemi iskolai tanterületeknek a tételek kidolgozására a kir. tanfelügyelők testületenkint, illetve körzetenkint alkalmas előadókat jelöltek ki, akik kidolgozták és rendkívüli értekezleten előadták a tételeket, a tanterületek hozzászólását jegyzőkönyvbe foglalták. Az ily módon összegyűlt anyagot a főigazgató kiadta egy-egy körzeti felügyelőnek és ezeknek munkálatai kerültek a főigazgató elnöksége alatt tartott értekezleten megvitatásra. Az előadásokat és hozzászólásokat tartalmazza a címben jelzett könyv.

Első tétel: *A népiskola nevelő iskola. Mennyiben készit elő a tanítóképző az iskolában végzendő nevelő munkára?* Az előadók általában hangoztatják, hogy a nevelés a népiskolában attól a perctől kezdődik, amikor a gyermek átlépi az iskola küszöbét, de nincs vége az onnan való eltávozással. Az iskola nevelői munkáját azonban sok tényező zavarja. Nem lehet megvalósítani az egyéni nevelést 50—60-as osztálylétszám mellett, pedig ennél sokkal népesebb osztályok is vannak. Akadályozza a nevelést a nagy anyaghalmaz, amivel a tanítónak meg kell küzdenie. Alig marad ideje a nevelésre, ha mindazt az anyagot el akarja végezni, amit tanítania kell. Nagy fontosságot tulajdonítanak a szülői ház és iskola egymást kiegészítő közös nevelői munkájának és rámutatnak arra, hogy a szükséges harmonikus együttműködés hiányzik. Kívánatosnak tartják, hogy a tanítók és szülők minél gyakrabban folytassanak eszmecserét. Az iskolákban tartott szülői értekezletek nem oldják meg a kérdést, mert hiányzik a cél érdekében annyira kívánatos közvetlenség. Valamivel közvetlenebb az érintkezés, ha osztályonkint tartják a szülői értekezleteket. De legtöbb eredményt várnak attól, ha a tanító a szülőt és gyermeket otthonában keresi fel.

Tárgyalták az utca és más környezet kártékony hatását is. Kívánatosnak tartják a napközi otthonokat, hogy különösen az egész nap elfoglalt munkás szülők gyermekei ne töltsenek annyi időt az utcán.

A tanítóképzés kérdésében nincsen egységes álláspont. Többen a gimnáziumi érettségire épített 2—4 évfolyamú képzést kívánják. Mások a mostani